תורה אור

לו ומותר בקרובות שניה ושניה מותרת בקרוביו ואם מתה ראשונה מותר בשניה [א]אמרו לו מתה אשתו ונשא את אחותה ואחר כך אמרו לו קיימת היתה ומתה הולד ראשון ממזר והאחרון אין ממזר ר' יוסי אומר כל שפוסל ע"י אחרים פוסל ע"י עצמו וכל שאין פוסל ע"י אחרים אינו פוסל ע"י עצמו:

גמ' ואע"ג דאזיל אשתו וגיסו למדינת הים דאהני הני נשואים דקמיתסרא אשת גיסו אגיסו אפ"ה אשת גיסו אסירא אשתו שריא ולא אמרינן [ב]מתוך שנאסרה אשת גיסו אגיסו תיאסר אשתו עליו לימא מתניתין דלא כר"ע דאי ר"ע [ג]הויא לה אחות גרושתו דתניא [ד]כל עריות (א) שבתורה אין צריכות הימנו גט חוץ מאשת איש שנשאת על פי ב"ד ור"ע [ה]מוסיף *אף אשת אח ואחות אשה וכיון דאמר ר"ע בעיא גט ממילא איתסרא עליה דהויא לה אחות גרושתו ולאו איתמר עלה א"ר גידל א"ר חייא בר יוסף אמר רב האי אשת אח היכי דמי [ו]כגון שקדש אחיו את האשה והלך למדינת הים ושמע שמת אחיו ועמד ונשא את אשתו דאמרי אינשי הך קמא תנאה הוה ליה בקידושין והאי שפיר נסיב והאי אחות אשה נמי היכי דמי [ז]כגון שקידש את אשה והלכה למדינת הים ושמע שמתה עמד ונשא את אחותה דאמרי אינשי הך קמייתא תנאי הוה ליה בקדושיה והא שפיר נסיב אלא [ח]נשואין מי איכא למימר תנאה הוה ליה בנשואין אמר ליה רב אשי לרב כהנא אי ר' עקיבא ליתני נמי חמותו דהא שמעינן ליה לר"ע דאמר חמותו לאחר מיתה לאו בשרפה דתניא* °באש ישרפו אותו ואתהן אותו ואת אחת מהן דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר °אותו ואת שתיהן בשלמא לאביי דאמר משמעות דורשין איכא בינייהו דר' ישמעאל סבר חדא כתיב ור' עקיבא סבר תרתי כתיב שפיר אלא לרבא דאמר חמותו לאחר מיתה איכא בינייהו ליתני נמי חמותו אמר ליה [ט]נהי דמיעטה קרא משרפה מאיסורא מי מיעטה קרא ותאסר בשכיבה דאחותה מידי דהוה אאשה שהלך בעלה למ"ה לא דמי אשתו דבמזיד אסירא מדאורייי' בשוגג גזרו בה רבנן

אחות

[illegible]

ויקרא כ

האנוסה ועל המפותה: **ר' יוסי** · בגמ' מפרש לה: **גמ' וגיסו** · בעל אחות אשתו ובא עד אחד ואמר לו מתה אשתך ולזו אמר מת בעליך ועמד ונשאה ואח"כ באו אשתו וגיסו: **לימא מתני'** · דקתני מותרת לחזור לו: **דלא כר"ע דאי ר"ע** · כיון דבעיא הך גיטא מיניה הויא ליה אשתו אחות גרושתו: **חוץ מאשת איש שנשאת ע"פ ב"ד** · ומשום גזרה שמא יאמרו גירש זה כו' כדאמרינן לעיל בפירקין (דף פח:): **ר"ע מוסיף** · והשתא ס"ד אפילו נשואת אחיו ושמע שמת ויבמה ובא אחיו בעיא גט וכן באחות אשה וטעמא לא ידעינן דהכא ליכא למימר גירשה זה ונשאה זה שאפילו גירשה בעלה אין קדושין של זה תופסין בה וכן לגבי אחות אשה מאחר שבאת אשתו גלוי לכל שאין קידושי שניה קדושין ואפ"ה קנים לה ר"ע אגיטא: **דאמרי אינשי** · כי חזו לארוס קמא אמרי מדנסבה אחוה תנאה הוה ליה לקמא בקדושין ולא נתקיים והאי בתרא שפיר נסיב ואי מפיק לה בלא גט נמצאת אשת איש נראית יוצאה בלא גט וכן אחות אשה כו': **אבל נשואין** · כי מתני' דאשתו הראשונה היתה נשואה לו מי איכא למימר תנאה הוה ליה בנשואין הא כ"ע ידעי דאין אדם משים בעילתו בעילת זנות הלכך קים להו דנישואי שניה אינם כלום: **אי ר"ע** · אי מתני' ר"ע היא דקמהפכת לאוקומי נמי כר"ע ליתני חמותו אמרו לו מתה אשתך ונשא אמה דלר"ע חמותו לאחר מיתת אשתו שריא: **ואת אחת מהן** · שכן בלשון יוני קורין לאחת הינא ואמרה רחמנא אחרונה שנשא באיסור תשרף: **אותו ואת שתיהן** · כדקבעינן התם בסנהדרין מאי בינייהו הא ודאי אשתו גמורה לא אמר ר"ע דבשרפה שהרי ענייה זו מה חטאה הרי בהיתר נשאת לו ואמר אביי משמעות דורשין איכא בינייהו דר"ע סבר תרתי כתיבי חמותו ואם חמותו נפקי מהאי קרא דבשרפה דהכי אמר קרא איש כי יקח את אשה ואמה ושתיהן לאיסור כגון שנשא חמותו ואם חמותו באש ישרפו ור' ישמעאל סבר חדא כתיב חמותו לחודה שמעינן מינה דהאי כי יקח את אשה היינו אשתו הראשונה הנשאת בהיתר ואת אמה זו חמותו ואמר רחמנא ישרפו אותו ואת אחת מהן ואם חמותו דבשרפה מג"ש נפקא לן בלאו הן הנשרפין (סנהדרין עה:) ורבא אמר חמותו לאחר מיתת אשתו איכא בינייהו לר' ישמעאל בשרפה דה"ק אותו ואת אחת מהן אפי' אין שתיהן קיימות כגון שמתה אשתו ונשא את אמה תשרף ור"ע סבר אותו ואת שתיהן בזמן ששתיהן קיימות אשתו וחמותו ישרפו אותו ומסתמא כליט כן דין חמותו להשוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה ומתני' דלא קתני חמותו הניחא לאביי דאמר משמעות דורשין איכא בינייהו לר"ע נפקא ליה אם חמותו מהאי קרא ולר' ישמעאל לא נפקא ליה מהכא ולא איירי ר' ישמעאל ור"ע בחמותו לאחר מיתה כלל שפיר אלא לרבא ליתנייה: ומשנינן נהי דמיעטה קרא לחמותו אחר מיתה משרפה כו': **ותאסר** · אשתו הראשונה עליו בשכיבתה דאחותה: **מידי דהוה אאשה שהלך בעלה למדינת הים** · דמיתסרא לבעלה בשכיבת האחרון ואע"פ שהיא שוגגת ואמאי קתני מתני' מותרת לחזור לו: ומשנינן לא דמי אשה שהלך כו': **דבמזיד מיתסרא מדאורייתא** · דכתיב (במדבר ה) והיא לא נתפשה דמשמע איסורא הלכך בשוגג כגון ע"פ ב"ד גזרו בה רבנן:

אחות

מתני' באזיל אשתו וגיסו משום דלאחות אשתו פנויה לא היה צ"ל דמותרת לחזור לו דהא איצטריך דלא נימא דשכיבת אחותה אוסרת' מק"ו דה"א כדקאמר לקמן אלא משמע ליה דאיירי בנשואה מדקאמר עלה רבי יוסי כל שפוסל ע"י אחרים כו' משמע דת"ק איירי בפוסל על ידי אחרים ומיירי באמרו לו שני עדים שמתה אשתו ועד אחד על גיסו אבל בעד אחד על מיתת אשתו אין יכול לישא אחותה א"כ בדאיכא תרי על גיסו נמי וכמ"ד לעיל (דף פח.) דרבנן פליגי ארבי שמעון בניסת שלא ברשות וקנים אפילו בב' עדים ולקמן נמי בשמעתין דפריך ותאסר בשכיבתה דאחותה מידי דהוה אאשה שהלך בעלה למדינת הים על כרחך פריך אליבא דמאן דקנים בב' עדים דמיתת אשתו לא מיתוקמא אלא בב' עדים:

אשת גיסו אסורה · דקנסינן כולהו קנסא דמתניתין אבל גט לא בעיא דלא שייך כאן שמא יאמרו גירש זה ונשא זה דכיון דלאשתו קיימת לא שייך בה קדושין וידעי דעל ידי שמועת טעות נשאת לו ומש"ה אשתו שריא והא דקתני מתני' אם מתה ראשונה מותר בשניה ההיא לאו באזיל אשתו וגיסו איירי דכיון דאסירא אגיסו לדידיה נמי תתסר אלא בפנויה מיירי:

לימא מתני' דלא כר"ע · משום דמשמע ליה דאזיל אשתו וגיסו קאמר מתני' דלא כר"ע אבל אי הוה מיירי בפנויה בההיא פשיטא דלא בעיא אחות אשתו גט אפי' לר"ע כיון דלא שייך בה קנסא כדאמר לקמן דלא קנסינן כיון דבמזיד אין שכיבת אחותה אוסרתה א):

רבי עקיבא מוסיף אף אשת אח כו' · אשת אביו ואשת אחי אביו לא בעי למינקט דלא שכיח דנסבי להו ע"י שמועת טעות דאסירי לאחר מיתה:

ולאו איתמר עלה כו' · הך סוגיא לא מיתוקמא אלא כר' אמי לקמן (לה:) דלר' יצחק נפחא לא מיתוקמא ת"ק כר"ע דלדידיה רבי יוסי הוא דקאי כר' עקיבא דמפליג בין ארוסתו וגיסו לאשתו וגיסו אבל ת"ק לא שני ליה:

אלא נשואין מי איכא למימר תנאה הוה ליה בנשואין . ואפילו למ"ד (כתובות דף עד.) המקדש על תנאי ובעל אינה צריכה הימנו גט מ"מ לא שכיחא מילתא שיתבטלו הנשואין מחמת התנאי משום דאיכא חיבת ביאה ושלא יהא בעילתו בעילת זנות תדע דהא שמואל *) אית ליה האי סברא ואית ליה (ג) יש תנאי בנשואין לקמן בפרק בית שמאי (דף קז: ושם):

אי ר"ע ליתני נמי חמותו · אברייתא לא קשה ליה אמאי לא מוסיף נמי רבי עקיבא חמותו דאיכא למימר דלדבריהם דרבנן קאמר לדידי אף חמותו נמי אלא לדידכו אודו לי מיהת באשת אח ואחות אשה אבל במתני' הוה ליה למינקט חמותו דהוי חידוש טפי מאחות אשה: **מאיסורא** מי מיעטה רחמנא · כלומר מלאו וכרת לא מיעטה אלא משרפה:

*) [שם ע"ב]

על

סי' טו סעיף כט :

סב ב ג שם סעיף כח פסק כר"ע לאסורה:

סג ד מיי' פ"י מהלכות גירושין הל' ו סמג לאוין קכב טוש"ע שם סימן טו סעיף כו :

סד ה מיי' שם הל' ח וסמג שם טוש"ע שם סי' קנז סעיף ד :

סה ו ז מיי' וסמג שם טוש"ע שם סימן טו סעיף כז

סו ח ט מיי' פ"ב מהל' איסורי ביאה הלכה ז ח :

◆

תוספות ישנים

א) אבל הכא דמשמע לתלמודא דאיירי מתני' באזיל אשתו וגיסו דומיא דסיפא דר' יוסי אומר כל שפוסל וכו' כדפרישית לעיל אם כן לא אתיא כר"ע דהויא לה אחות גרושתו דלר"ע בעיא גט מיניה אע"ג דלא שייך גירש זה ונשא זה דבכל ענין מתסרא מ"מ משום דהויא אשת איש קנסינן ליה ובעיא גט כמו באשת איש דכ"ע : מאיסורא לא ממעט קרא . פ"ה דמיים יש בה לאו וכרת ולא נכילה דהא לאו וכרת לא ידענא אלא מחומה מטעט דכתיב בה שרפה וכיון דקאמר לא מיירי בחמותו לאחר מיתה מנלן איסורה מ"מ ונראה דר"ל איסורה משום דכתיב ארור שוכב עם חותנתו :

סנהדרין עו: [ועיין לקמן צה: פלוגתא דר"א ורבי עקיבא]

◆

תוספות חד מקמאי

פי' משום דסניא ליה חיישא לקלקולא דידיה (דסניא ליה) אבל לא איכפת ליה בקלקולא דזרעה ופסק רב אלפס דעד אחד ביבמה לעולם נאמן יש להמרה על הרב מאחר דפסק כר' יוסי דאמר כל הפוסל על ידי אחרים פוסל ע"י עצמו אם כן לא משכחת לה דאשת גיסו אסורה ואשתו שריא אלא כיון דאשת גיסו אסורה אשתו נמי אסורה וא"כ למה כתב בריש שמעתא ואע"ג דאזיל אשתו וגיסו למ"ה דאהני הני נשואין דקא מתסרה אשת גיסו אגיסו אשת גיסו אסורה ואשתו שריא ולא אמרינן מתוך שנאסרה אשת גיסו נאסרה עליו אשתו וכיון שפסק הרב אלפס כרבי יוסי לא משכחת לה שתהיה אשתו מותרת ואילו לא פסק הרב ז"ל בריש בנשאת ע"פ עדים דלא עבדינן עובדא כמינס אניסה היינו יכולין להעמיד דבריו בנשאת ע"פ עדים שהעידו שמת גיסו שאשת גיסו שריא בגיסו והשתא דפסק הרב ז"ל בנשאת ע"פ עדים אסורה לחזור לו וצריכה הימנו גט א"כ לא משכחת לה דאשת גיסו שריא וכיון דאשת גיסו אסורה אשתו נמי אסורה אליבא דר' יוסי דאמר כל שפוסל ע"י אחרים פוסל ע"י עצמו . ומיהו צריך לפרש מ"מ אתסרא אשת גיסו אגיסו דהא לא אסרי' על הבעל ברישא אשה שהלך בעלה למ"ה ובאו וא"ל מת בעלה ואח"כ בא בעלה אלא משום שמא יאמרו גירש זה ונשא זה ונמצא זה מחזיר גרושתו והכא באשת גיסו ליכא למימר הכי שהרי באת אשתו והכל יודעים שאין קדושין תופסים באחותה ויש לי לומר דהיינו טעמא דאשת גיסו אגיסו משום דמחלפה באשה שהלך בעלה

דאמרי' בגמ' גבי מלתא דרבי אמי ור"א אמי ארישא נשאת ע"פ ב"ד תצא ופטורה מן הקרבן שלא על פי ב"ד תצא וחייבת בקרבן וקאמר ת"ק ל"ש ע"פ עדים דאשת גיסו שריא ול"ש ע"פ (עדים)[ב"ד] דאשת גיסו אסורה אשתו שריא וא"ל ר' יוסי ע"פ ב"ד דפוסל ע"י אחרים פוסל ע"י עצמו על פי עדים שאינו פוסל ע"י אחרים אינו פוסל ע"י עצמו אלמא בין ת"ק בין ר' יוסי מודו בנשאת ע"פ עדים דאשת גיסו שריא ואמאי הא לא עבדינן עובדא במינס אנוסה לפסק הרב ז"ל אלא כדפרי' דאע"ג דלא עבדינן עובדא בעלמא דאיכא למיגזר שמא יאמרו גירש זה ונשא זה אבל באשה דליכא למיגזר שמא גירש זה ונשא זה עבדינן עובדא כמינס אנוסה ואשת גיסו שריא בנשאת ע"פ עדים אליבא דר' אמי לדברי הכל בין לת"ק בין לר"י ע"כ דרבי אמי ס"ל הכי לא עבדי' בה עובדא למשרא אשת גיסו אגיסו בנשאת ע"פ עדים דלמא הלכה כר"י נפחא דאמר כר' יוסי אפילו קאי אבל בנשאת ע"פ עדים לא איירי ר"א כת"ק ולא ר"י ואפשר דבנשאת ע"פ עדים נמי אליבא דרב יצחק אשת גיסו אסורה משום דמתחלפא באשה שהלך בעלה למ"ה ורש"י פי' וכתב דלת"ק אליבא דר"י נפחא כשאסורה לחזור להבעל באשה שהלך בעלה למ"ה לאו משום שמא יאמרו גירש זה ונשא זה דהא באשת גיסו ליכא למימר הכי אלא משום קנסא הוא אבל לר"י אליבא דר"י נפחא היינו טעמא שאסורה לחזור לבעל אשה שהלך בעלה משום שמא יאמרו גירש זה ונשא זה ובאשת גיסו דליכא למימר הכי אשת גיסו שריא וכיון [דלא]איפסיק הלכתא אי כר' נפחא אי כר' אמי לעולם אשת גיסו אסורה אי משום למפרש אי משום דמחלפא באשה שהלך בעלה למ"ה לפי דידן וכיון דאשת גיסו אסורה אשתו נמי אסורה דהלכתא כרבי יוסי דאמר כל הפוסל ע"י אחרים פוסל ע"י עצמו הלכך מה שכתב הרב אלפס בריש שמעתין אע"ג דאזיל אשתו וגיסו למ"ה וכו' אשת גיסו אסורה ואשתו שריא לא ידרנו לסוף דעתו דהא דאמרי' לימא מתני' דלא כר"ע לאו אמילתא דאזיל אשתו וגיסו למ"ה וכו' דההיא כבר פסקה וכי קאמר לימא מתני' דלא כר"ע מילתא באנפי נפשה היא וכפירוש רש"י ז"ל ומצאתי כתוב בכתב יד הראב"ד בזה הלשון גבי מילתא דרבי אמי ור"י נפחא (לקמן לה ע"ב)ואי קשיא לך כי קאי אדר' אמי נמי קשי' דשמואל ארשמואל דהא אמר ר' יוסי ע"פ ב"ד אשת גיסו אסורה אגיסו ואשתו נמי אסורה ליה ואע"ג דליכא למימר גירש זה ונשא זה וכ"ש היכא דאיכא למתלי בתנאה לא קשיא דהתם אסורה משום אחות אשתו היא ודכ"ע לא ידעי שהיא אחות אשתו גזרינן משום אשה אחרת שהלך בעלה למ"ה אבל הכא אשת אחיו היא ידועה וליכא למטעי בה גירש זה ונשא זה ומשום הכי לא גזרינן ולתנאה נמי לא חיישי' והרב הצרפתי ה) פי' דלגבי אחות אשתו איכא צד היתר כגון שבא גיסו תחלה דאתי למימר גירש זה ונשא זה לאחר מיתת אשתו הלכך אשת גיסו בעיא גט וכי הכי אשתו נמי אסירא ליה דהו"ל אחות גרושתו אבל אשת אח ליכא צד היתר וקשיא ליה אי הכי אי דאתא גיסו תחלה מ"ט דת"ק דשרי אשתו לדידיה הא ודאי אחות גרושתו היא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones